

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Secunda. Quodnam sit Objectum Physicæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

cus; Quæcunq; se expellunt, ut vicissim in-
sint, sese curant, calida & frigida sese expel-
lant, ut alterum vicissim inicit; ergo calida fri-
gidis & frigida calidis curantur. Et licet, de
hoc non sit particularis difficultas, contra
tamen.

Dico 3. Physica non est scientia subalterna-
ta respectu Metaphysicæ, Mathematicæ, vel ullius al-
terius scientiæ. Hæc est etiam communis: &

Probatur Conclusio primò:
Supponendo quòd requiratur ad scientiam
subalternatam, ut idem objectum contrahatur
per differentiam accidentalem, si esset alicui
subalternata maximè Metaphysicæ, sed huic
non est: ergo nulli; probatur mi. Objectum
Physicæ non contrahitur per differentiam ac-
cidentalem, sed essentialem; ergo non est
scientia subalternata Metaphysicæ, nec ulli
scientiæ; probatur ant. quia ratio corporis,
substantiæ, & naturalitatis, quæ sunt differen-
tiæ, non sunt accidentales, sed essentielles, ergo.

Probatur secundò: ex principali
motivo subalternationis. Principia Physicæ
non sunt conclusiones demonstratæ in Meta-
physicæ, vel ulla alia scientia; ergo non subal-
ternatur illis; patet consequentia, probatur
ant. Quia nec Metaphysicæ, nec ulla alia scien-
tia probat, corpus naturale constare materiâ &
formâ, aut esse corruptibile vel mobile, imò ali-
qua principia Physicæ sunt nota ex terminis,
quod repugnat scientiæ subalternatæ, quâ tali:
ergo.

III. Dices: Scotus quæst. primâ Phys. docet:
Physicum præsupponere Metaphysicum, quia
non potest scire corpus esse corruptibile, nisi
sciat esse ens, ergo subalternatur Metaphysicæ.
R. negando consequentiam, quia hoc non suffi-
cit ad scientiam subalternatam, ut patet ex mo-
do, & supra dictis.

QUÆSTIO II.

Quodnam sit objectum Physicæ?

I. Circa præsentem quæstionem plu-
rimæ omnino sunt sententiæ, ut in nulla scien-
tia, de objecto, plus altercationis sit, quamvis
determinato objecto, omnes easdem moveant
difficultates, & eandem prorsus rem pertra-
cent, Patres Connimbrienses hic q. 4. art. 1.
novem diversas recensent opiniones, tres ta-
men sunt principales; Prima est Avicennæ,
Algaçellus, de divis. scient. Alberti M. Egidii,
qui omnes, pro objecto Physicæ, statuunt cor-
pus mobile. Secunda est D. Thomæ hic in
proömio Cajet. Ferrari: Toleti &c. qui pro ob-
jecto ponunt ens mobile, aut substantiam mo-
bilem. Tertia sententia est Scoti 6. Metaph.
q. 1. Scotistarum & Recentiorum communior
& acceptior, qui dicunt: objectum Physicæ esse
corpus naturale, ut itaque certa ab incertis se-
cernantur, & revera de verbis evitetur con-
tentio.

II. **Notandum primò:** Corpus tripli-
citer capi posse: Mathematicæ, Metaphysicæ, &
F. Amandi Hermann Physicæ.

Physicæ: primo modo sumendo, est substantia
quanta, seu potius ipsa quantitas divisibilis, se-
cundùm triplicem dimensionem longitudinis
nempe, latitudinis, & profunditatis. *Metaphy-
sicum* verò est substantia, gradu corporeitatis,
cum quo constituit corpus, de prædicamento
substantiæ. Tertio modo si sumatur, tunc est
substantia, ex materia prima & forma substan-
tiali composita, ita ut non videatur propriè di-
stingui, à corpore Metaphysico, præterquam
quòd semel & primo modo simpliciter confi-
deretur, ut quid totum & completum, nihil
enim, quod in prædicamento directè ponitur,
incompletum & pars esse debet; in tertia ve-
ro acceptione potest accipi tum completè, tum
incompletè, in quantum est altera pars compo-
siti substantialis viventis, constans ex materia &
forma corporeitatis.

Notandum secundò: Cum Con-
nimbriensibus, Ens mobile, corpus mobile, &
corpus naturale, posse sumi pro synonymis, si
quis in rigore loqui vellet, in quantum esset,
nempe substantia talis completa, quæ haberet
naturam, ratione cuius competit ipsi moveri &
quiescere, quod etiam notavit Averroës, vulgò
Commentator dictus, qui objectum Physicæ
nunc vocat ens mobile, ut 1. Met. aliquando
corpus mobile, ut 1. 2. Met. & iterum corpus na-
turale ut 7. Metaph.

Notandum tertio: Physicam du-
pliciter congruè spectari posse: primò, in quan-
tum comprehendit libros Physicales, qui Au-
sultatorii dicuntur, & unam scientiam consti-
tuunt, quæ ordinariè dicitur Physica; secundo
modo, in quantum comprehendit omnia ea,
quæ in scientia naturalium rerum tractari so-
lent, prout complectitur tum præfatos, tum de
ortu & interitu, Cælo & Animaticos, ita, ut
quodammodo talem patiatur Physica partiti-
onem, qualem habet Logica, de Logica in se, &
Logica Aristotelica, aliam esse Physicam in se,
prout communiter in Scholis circumfertur, &
aliam Physicam Aristotelicam, à principaliori
scriptore sic appellatam, & dictam, his notatis

Dico I. Si Physica consideretur, prout solos
complectitur libros Ausultatorios, & Ens mobile,
corpus mobile, & corpus naturale, sumatur pro com-
posito ex materia & forma substantiali, de quolibet
dici potest, quòd sit objectum Physicæ, seu librorum
Ausultatoriorum. Probatur generalitèr, ex
Aristotele, primo de cælo cap. 1. & 6. Met.
cap. 1. dicente: In huiusmodi essentia versatur
Physica, in qua motus & status principium est, sed
in quolibet ex istis, si sumantur pro composito
ex materia & forma, est tale principium, seu na-
tura, scilicet materia & forma; ergo quodlibet
ex enumeratis dici potest, esse objectum Phy-
sicæ. Confirmatur: Quia si quis acciperet risi-
bile pro eodem, quod est rationale, in quantum
risibilitas rationalitatem denotat & signifi-
cat, benè statueret unum pro alio; ergo si per
ens, vel substantiam mobilem intelligitur to-
tum compositum, quod est radix & principium
motus & quietis, sicut rationale risibilitatis,
benè poterunt pro eodem accipi, & pro objecto
Physicæ statui. Sed

III.
Ens mobile,
corpus mobile
& naturale
possunt sumi
pro synony-
mis.

IV.
Physica da-
pliciter con-
sideratur.

V.
Omnia pos-
sunt dici ob-
jectum Phy-
sicæ.

VL

Dices: Ens mobile, Ens naturale, &c. non possunt pro eodem accipi, in sua tota latitudine, pro eo, quod constat materia & forma, quia magis latè patent, possunt enim prædicari, de accidente, Angelo, & anima rationali; ergò nequit dici, quòd possint statui pro objecto Physicæ. **R.** 1. permittendo transire ant. negando consequentiam, quia Conclusio tantum loquitur, ex suppositione, quòd pro eodem accipiantur, prout videntur accipi, quia omnes, quidquid pro objecto assignant, eandem materiam planè tractant, eademq; examinant difficultates. **R.** 2. negando ant. quia revera sic videntur accipi pro eodem, ut patet ex proximè data ratione, & etiam ita sumi testantur Complutenses & Connimb. Ad probationem ant. **R.** 1. Ens naturale non prædicari de illis, secundum illam rationem, secundum quam hic accipitur, cum Aristotele, quatenus est compositum ex materia & forma substantiali, sed prout naturale opponitur supernaturali. Ad eandem probationem **R.** 2. dist. eam, potest de illis prædicari mobilitas Physica, seu quæ provenit ex principiis intrinsicis Physicis, verbi gratià, materia & forma, videlicet aptitudo ad omnem speciem motûs nimirum alterationem, augmentationem, &c. nego ant. quæ provenit à principio intrinseco Metaphysico, ut motus ad intellectiōnem & volitionem, loquendo de Angelo, concedo ant. & nego consequentiam, quia hæc est tantum incompleta acceptio motûs, & mobilitatis. De accidentibus similiter dicendum, quòd competat ipsis motus incompletus, sicut & materiæ & formæ.

Instabis: Quantitati Eucharisticæ competit motus completus, & proprius; ergò nulla solutio. **R.** dist. ant. competit ipsi motus, ratione naturæ, quæ ipsi inest, nego ant. ratione miraculi, quæ defectum principii talis motûs supplet, concedo ant. & nego consequentiam. Itaq; hic motus miraculosus est, adeoq; non est fori Physici; si autem quæras, ad quam ergò scientiam accidentia reduci possint tunc **R.**

VII.

Secus si formaliter sumantur.

Dico 2. Si Ens mobile, vel substantia mobilis, accipiat formaliter, pro ipsa aptitudine ad motum, tunc nec ens mobile, vel substantia mobilis, aut corpus mobile, sunt objectum Physicæ. Ita Doctor Met. q. 1. & ostendit, ac probat conclusionem hoc discursu, mobilitas est passio corporis naturalis, prius enim supponitur, quòd substantia sit quanta, quantitate determinatâ, quàm quòd sit mobilis, secundum quantitatem, quia quantitas in communi abstrahit à motu; prius etiam supponitur, quòd sit qualis, qualitate tertiæ speciei, quàm ostendatur mobilis, secundum qualitatem, quia in ista specie est motus alterationis 7. Phys. prius etiam, quàm ostendatur, corpus esse mobile localitèr, ostenditur habere, ubi determinatum, quòd præsupponit quantitatem determinatam, & etiam qualitatem, si accipiat ubi determinatum, quantum ad differentiam certam positionis, quia talis determinatio sequitur qualitatem naturalem, & gravitatem deorsum, levitatem sursum; hæc Doctor, quibus vult demonstrare, quòd aptitudo ad motum sit tantum passio entis naturalis, sive

fit aptitudo ad motum, cuius terminus est quantitas, sive qualitas, vel ubi &c. Unde

Probatur Conclusio Ratione:

Quia quòd demonstratur à priori, de aliquo in scientia, non potest esse pars objecti adæquati incomplexi, sed est tantum passio, atqui 6. Phys. l. 32. mobilitas demonstratur, de corpore naturali; ergò mobilitas non potest esse objectum Physicæ. Confirmatur: De subiecto, & objecto alicujus scientiæ debet præsupponi, & præcognosci quid sit, de passione autem hoc non est necessarium; ergò si mobilitas demonstratur in Physica, objectum non erit, sed tantum passio.

Dices; Etiam Aristoteles 6. Phys. cap. 5. probat corpus naturale; ergò nec ipsum posset esse objectum Physicæ, vel dicendum, quòd probatio mobilitatis non impediat, quò minus possit esse objectum Physicæ, & consequenter ratio non convincit. **R.** negando consequentiam, vel si mavis dist. ant. probat corpus naturale à posteriori concedo, à priori nego ant. & consequentiam. Itaq; non impedit quò minus aliquid possit esse objectum alicujus scientiæ, si illud probatur à posteriori, bene tamen si probetur à priori, prout probatur mobilitas, seu aptitudo ad motum. Sed

Opponitur. Adhuc authoritas Aristotelis 6. Met. l. 1. ubi sic habet: *Naturalis (Scientia Philosophia) speculativa quedam perfectio est, sed speculativa versatur circa tale ens, quòd possibile est moveri; ergò Physicæ objectum est ens mobile, seu potens moveri.* **R.** Quòd licet Philosophus ibi ita locutus sit, nihilominus non vult, quòd ens mobile in sua latitudine sit objectum Physicæ, sed tale ens mobile, verbi gratià, corpus naturale, de quo erat ibi sermo.

Instatur. Ergò saltem sequitur, quòd mobile corpus sit objectum, consequenter nulla solutio. **R.** disting. illatum, quàm mobile nego, quòd est mobile transeat, vel dic: corpus mobile esse objectum complexum conclusionis scientiæ, & partialis Physicæ, in quâ mobilitas demonstratur de corpore naturali, non autem, quòd sit objectum incomplexum totius Physicæ.

Dico 3. Objectum formale Physicæ convenientius per naturale, quàm per mobile exprimitur: Et materiale magis per corpus, quàm per Ens. Prima pars est Philosophi, ubi dicit: Physicam versari circa illud, quòd est principium motûs & quietis, sed illud est subiectum naturale quàm tale, ut infra dicam.

Probatur etiam Ratione: Sub illa formali ratione convenientius consideratur objectum Physicæ, sub quâ distinctius, & magis propriè exprimit radicem omnium passionum, quæ de ipso demonstrantur, sed hoc fit distinctius per *id naturale*, quàm per *id mobile*; ma. patet, probatur mi. quia radix mobilitatis, divi-sibilitatis, &c. est consistere materiæ & formæ, hoc autem est esse naturale, ergò. Confirmatur: Quia *id naturale* non solum est principium motûs, sed etiam quietis, & consequenter quietis.

quiescibile, sed mobile, quâ tale, non est causa quietis, ergo.

Probatur etiam secunda pars:

Tum ex eo, quod non sufficienter excludantur entia spiritualia, tum quia clarius explicatur naturalis substantia, per *hoc corpus*, quam per *hoc ens*; tum denique, quia in constitutione alicujus objecti, ejusque definitione, semper debet summi genus proximum, & magis immediatum, ut patet, dum definitur homo, quod sit *animal rationale*, & non quod sit *ens rationale*; ergo etiam melius explicatur objectum Physicæ, quod sit *corpus naturale*, quam quod sit *ens naturale*.

Dices: Per illud melius explicatur objectum alicujus scientiæ, in quo est principalissima passio demonstrata, veluti in subiecto, sed motus demonstratus in Physicæ, veluti principalissima passio est in ente, & non in corpore; ergo melius explicatur objectum Physicæ, per *hoc ens*, quam per *hoc corpus*: probatur mihi, quia motus dicitur, quod sit *actus entis in potentia*, prout in potentia est, ergo. **R.** negando mihi, ad cujus probationem dico, quod in definitione motus *hoc ens* non significet rationem illam Metaphysicam præcise à suis inferioribus, tum quia illa ratio, seu ille gradus non est mobilis; tum quia non est Physicus, tum denique, quia vel est in actu, vel in pura potentia, motus autem est actus entis partim in actu, partim in potentia.

Dico 4. Si Physicæ sumatur pro tota scientia naturali, Ejus objectum, si quid unum & adequatum & attributionis specificum est Homo. Hanc conclusionem sic propositam non reperi, nihilominus eandem Probo ex conditionibus, ad objectum incomplexum adequatum requisitis.

Et in primis habet, quod de ipso præsupponatur, quod sit & quid sit, ita, ut hoc nullo modo in tota scientia naturali demonstratur, e contra verò demonstrantur de ipso proprietates, & passiones, scilicet naturalitas, mobilitas, generabilitas, corruptibilitas, &c. Deinde omnia, quæ in scientia naturali tractantur, ad ipsum reducuntur, vel tanquam partes constitutivæ, vel tanquam partes subiectivæ, vel tanquam causæ, proprietates, passiones, & conditiones; nam ut D. Gregorius ait hom. 29. in Evangelia: *Homo habet namque commune esse cum lapidibus, vivere cum arboribus, sentire cum animalibus.* Quidquid ergo in communi, de rerum corporearum principiis, causis, & passionibus, dicitur, ad corpus humanum ordinatur plenius intelligendum, quia ut dicit D. August. lib. 6. contra Faustum cap. 5. *Omnia creatura usibus hominum quodammodo conditionaliter servit.* Tertiam denique etiam habet, quia per hoc sufficienter distinguitur, ab omnibus aliis scientiis. Si autem quæras, sub quâ ratione? Respondeo: sub ratione hominis, in quantum videlicet est compositum quoddam completum, constans ex corpore & anima. Dixi notanter si sit quid specificum; quia si genericum quid sit, aut esse debeat, tunc vix assignabitur aliquod unum per se, sed aggregatum ex pluribus partialibus, ut examinanti rem clarè patet, & si etiam sic ponatur objectum homo adhuc sit objectum magis principale, & primum primitate perfectionis, quoniam omnia reliqua, ad cognitionem ejus subordinantur, ita, ut reliquæ omnes partes sint partiales scientiæ de homine subordinatæ.

